

અનુપમની હે અમૃતધારા...!

~ સદ્ગુરુ સાધુ પરમ પૂજ્ય અધિનાદાદા

સંતભગવંત પરમ પૂજ્ય સાહેબજી પ્રાગટ્યોત્સવ સભા
૭ માર્ચ ૨૦૨૩, તપોભૂમિ બ્રહ્મજ્યોતિ, મોગરી.

તપોભૂમિ બ્રહ્મજ્યોતિના પરિસરમાં ગુરુદરિ સાહેબદાદાના પ્રાગટ્ય ઉત્સવ નિમિત્તે આપે પધારીને અમારા ઉત્સાહ, ઉમંગ અને આનંદમાં વધારો કરી આપ્યો છે તેને અમે શ્રી ઠાકોરજી મહારાજ, બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજની અનંત કૃપા સમજીએ છીએ.

સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના પાયાભૂત ગ્રંથ ‘વચનામૃત’માં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે ‘ઉપાસના’ અંગેની ઘણી વાતો કરી છે. કાળક્રમે એવા સદ્ગુરુ સંતોના માધ્યમ દ્વારા આપણને ધીરે ધીરે એ વાત સમજાતી જાય છે. ગુરુદરિ સાહેબદાદાએ અત્યંત કૃપા કરીને એ વાત સમજાવવા માટે સાધુ મનોજદાસજી દ્વારા ‘શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસના કથામંગલ’ના એક વિશિષ્ટ કાર્યક્રમનું આયોજન કરાવ્યું હતું.

આજે ફાગણ સુદી પૂનમ છે. ભગતજી મહારાજનો પ્રાગટ્યદિન છે. શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસનાના સિદ્ધાંતનું પ્રતિપાદન કરવા અને એને માટેની ભક્તિ અદા કરવા માટેનાં ગગનચુંબી મંદિરો જેમણે બંધાવ્યાં તેવા શાસ્ત્રીજી મહારાજની પ્રિય ઋતુ એવી આ વસંત ઋતુ છે. વસંતપંચમીએ શાસ્ત્રીજી મહારાજનું પ્રાગટ્ય થયું. ઉપાસનાની એમણે સમજાવેલી બાબત કે, ભગવાન સદા દિવ્ય, સાકાર, પ્રગટ અને પ્રત્યક્ષ છે. અને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના આશીર્વાદ પ્રમાણે મને એ પ્રગટ વિચરતા સંત - મારા ગુરુના માધ્યમ દ્વારા આજે હાજરાલજૂર મળ્યા છે; એ આપણી શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસના છે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને ગઢડા મધ્યનું ૨૧મું વચનામૃત વિક્રમ સંવત ૧૮૭૮ની સાલમાં ફાગણ સુદી પૂર્ણિમાના દિવસે ઉદ્ભવ્યું છે. કેટલાક સંશોધક સંતોએ તે દિવસે અંગ્રેજી તારીખ ૭મી માર્ચ હતી તે

શોધી કાઢ્યું છે. આજે ૭મી માર્ચ છે, ફાગણ સુદી પૂનમ છે. પ્રભુને ધારીને, શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમના પરમ દિવ્ય તત્વને ધારીને ગુણાતીત સાધુ સ્વરૂપે મનુષ્ય સ્વરૂપમાં વિચરતા ગુરુદરિ સાહેબદાદા અત્યારે વર્તમાનકાળે આપણા સર્વની વચ્ચે બિરાજમાન છે અને આપણે એમના પ્રાગટ્યદિન નિમિત્તે તેમના પ્રત્યેની ભક્તિ અદા કરી રહ્યા છીએ; એ કેવો યોગાનુયોગ છે ! અને એ જ તો ખરેખર ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના આશીર્વાદનું પરિણામ છે !

ગુરુદરિ સાહેબદાદા પોતાના ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજ પ્રત્યે કેવા શિષ્યભાવથી જીવ્યા ! એના માટે એમનું પ્રેરણાસ્ત્રોત્ર ‘ભગતજી મહારાજનું જીવનચરિત્ર’ હતું. જશુભાઈ સાહેબ એમ ગૌરવપૂર્વક કહે છે કે, ‘ભગતજી મહારાજના જીવનચરિત્રનો સ્વાધ્યાય કરતાં, અધ્યયન કરતાં, એમના જીવનના મૂર્તિમંત આદર્શોનું સતત અનુસંધાન કરતાં મને શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસના અને ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજને કેવા ભાવથી સેવવા એની પ્રેરણા મળી; જે મને બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજે આપી.’ એ ભગતજી મહારાજનો આજે પ્રાગટ્યદિન ! બ્રહ્મસ્વરૂપ ભગતજી મહારાજે ગુરુ ગુણાતીતનું એવી રીતે સેવન કર્યું કે, તેઓ એમના રૂપ બની ગયા, બ્રહ્મભાવને પામી ગયા અને વર્તમાનકાળે આપણે મંદિરમાં એમની મૂર્તિ પધરાવીએ છીએ.

એક ગૃહસ્થ, વ્યવસાયી અને તે સમયની સમાજવ્યવસ્થા પ્રમાણે ઈતર કોમમાં પ્રગટેલા એવા પ્રાગજી ભક્તે ગુરુ ગુણાતીતનું જે ભાવથી સેવન કર્યું તો ગુરુકૃપાએ એમને ‘બ્રહ્મસ્વરૂપ’ની અવસ્થા પ્રાપ્ત થઈ. ગુરુ પરંપરામાં તેઓ પ્રથમ એવા ગુરુ હતા કે જેમણે ભગવાં વસ્ત્ર પરિધાન

નહોતાં કર્યાં. એ વાતનો મેળ ત્યારે પડ્યો કે જ્યારે ૧૯૬૬માં બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજે જશુભાઈ સાહેબને પણ ભગવાં વસ્ત્રોની ભાગવતી દીક્ષા આપવાને બદલે આ જ વસ્ત્રોમાં રહીને દૈન્ય ભગવું કરવાના આશીર્વાદ આપ્યા. એના પરિણામે સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં આખી એક નવી સાધુ પરંપરા અને ‘અનુપમ મિશન’ નામની એક સાધુ સંસ્થાનો જન્મ થયો; એ બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજના આશીર્વાદનું પરિણામ છે !

સ્વામિનારાયણ ભગવાને તો ગૃહસ્થાશ્રમી કે સંન્યાસી એ બંનેને મોક્ષની પ્રાપ્તિનો સમાન અધિકાર આપ્યો છે. પણ સર્વને પોતપોતાની વર્ણાશ્રમની વ્યવસ્થા હોય, અને વર્ણાશ્રમમાં રહીને પોતાના સ્વધર્મ પ્રમાણે, ગુરુઆજ્ઞા પ્રમાણે, પ્રભુપ્રીત્યર્થે જીવન જીવવાનો જો પ્રયત્ન કરે તો ગુરુકૃપાથી ભગવાનનું સાચેસાચું સુખ પ્રાપ્ત કરી શકે છે. એટલું જ નહીં, સ્ત્રી અને પુરુષ માટેનો ભેદ પણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે રાખ્યો નથી અને સર્વને પ્રભુભક્તિનો, મોક્ષપ્રાપ્તિનો અને ભગવદ્ભાવને પામવાનો સમાન અધિકાર ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે આપ્યો છે. એ પ્રમાણે જુદી જુદી સાધુ સંસ્થાઓના માધ્યમ દ્વારા પ્રભુભક્તિ કરવાનો, ગુરુઆજ્ઞાનું પાલન કરીને પ્રભુપ્રસન્નતા મેળવવાનો આપણે સૌ આપણાં પક્ષેથી પાપાપગલી પ્રયત્ન કરી રહ્યાં છીએ.

મહત્ આશીર્વાદ અને કૃપા; એ તો ગુરુની છે. જ્યારે એવા ગુણાતીત ગુરુ રાજ થાય ત્યારે બીજું કંઈ મેળવવાની ઈચ્છા રહેતી નથી, આશા રહેતી નથી. સઘળું મળી ગયું એવી તૃપ્તિનો આનંદ જ્યારે શિષ્યને થાય છે ત્યારે એનું શાસ્ત્રોએ ‘બ્રહ્મના આનંદ’ તરીકે વર્ણન કર્યું છે. એવી ગુરુકૃપાથી બ્રહ્મસ્વરૂપ બનેલા અને બ્રહ્માનંદની સદાય છોળો ઉછાળતા રહેતા એવા ગુરુહરિ સાહેબદાદા આપણને સહજ અને સુલભ રીતે આપણા જેવા જ મનુષ્ય શરીરમાં પ્રાપ્ત થયા છે.

અમારા ‘બ્રહ્મનિર્ઝર’ માસિકના અંકમાં ગુરુહરિ સાહેબદાદાએ ગઢડા મધ્ય-૨૧ : ‘મુદ્દાનું’ વચનામૃતનો ઉદ્દેખ કરીને આ નૂતનમાર્ગની વિશેષ દૃઢતા આ વર્ષ દરમિયાન આપણે સૌએ કરવાની છે તેવું નિશાન આપ્યું છે. એ વર્ષ દરમિયાન જ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખ સ્વામી મહારાજની જન્મશતાબ્દી જે રીતે ગુજરાતમાં ઉજવાઈ, જેની નોંધ દેશ-વિદેશમાં વસતા અનેક ભક્તો અને સંતોએ લીધી છે; તે માત્ર ને માત્ર ગુરુ પ્રત્યેની ભક્તિ અદા કરવા માટેનું જ એક ભક્તિકાર્ય હતું ! તો એ ‘મુદ્દા’ના વચનામૃતમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન મુદ્દો સમજાવતાં એમ કહે છે કે, પૂર્વે જે ભગવાનના અવતારો થઈ ગયા અને ભગવદ્ કૃપાને પામેલા સંતો થઈ ગયા કે જેમનાં જીવનચરિત્રોની કથા આપણે વાંચીએ છીએ અને

સાંભળીએ છીએ, અને એમનું જે માહાત્મ્ય છે; એ માહાત્મ્યથી આગળ, એવો જ મહિમા હાલ-અત્યારે હાજર વર્તમાનકાળમાં પ્રત્યક્ષ એવા ભગવાનના સ્વરૂપનો સમજવો અને એમના એવા એકાંતિક ભક્તોનો પણ મહિમા સમજવો એ મૂળ મુદ્દો છે. જે થઈ ગયું છે એની આપણે વાત કરીએ છીએ, શું થશે એની આપણે ચિંતા કરીએ છીએ, પણ વર્તમાનકાળે જે હાજરાહજૂર છે અને જે આપણને સહજ જ પ્રાપ્ત થયું છે તેનું સુખ લેવાનું રખેને ચૂકી ના જઈએ ! એવો નિર્દેશ ગઢડા મધ્ય-૨૧ના વચનામૃતમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને ૨૦૦ વર્ષ પહેલાં કર્યો છે.

ભગતજી મહારાજે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનાં આ વચનોનો - આ વાતનો આધાર પકડીને, ગુરુ ગુણાતીતને પ્રભુનું પ્રત્યક્ષ વિચરતું બ્રહ્મસ્વરૂપ સ્વીકારીને પોતે બ્રહ્મરૂપ થવાની સાધના કરી. અને પરિણામે સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં ગુણાતીત પરંપરામાં ભગતજી મહારાજ ગુરુ તરીકે સ્થાપિત થયા. તેમના જ સમયમાં જાગ્યા સ્વામી, કૃષ્ણજી અદા મહારાજ, એ ત્રણેએ મળીને શાસ્ત્રી યજ્ઞપુરુષદાસજીને આશીર્વાદ આપીને પ્રેરણા આપી કે, ‘આ ઉપાસનાની શુદ્ધ વાત સમજાવવા માટે તમે કટિબદ્ધ થાવ’; એના પરિણામે આજે આપણને સર્વને શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસના ઉપલબ્ધ થઈ છે. અને આપણે સૌ સહજતાથી, આનંદથી, લહેજત કરતાં કરતાં આપણા મનદૈન્યમાં ઊઠતા ભક્તિભાવો ભગવાનને ધારીને જીવતા એવા પ્રગટ સંતસ્વરૂપો પ્રતિ પ્રદર્શિત કરીએ છીએ, તેમના પ્રત્યે એ ભાવ ઢોળીએ છીએ, વરસાવીએ છીએ. આ કોઈ વ્યક્તિપૂજાની વાત નથી, પણ એ વ્યક્તિએ ધારણ કરેલી પ્રભુની શક્તિની પૂજાની વાત છે. એમણે ગુરુકૃપાથી પ્રાપ્ત કરેલા ગુણાતીત ગુણોની પૂજા છે ! આપણા સંપ્રદાયમાં વર્તમાનકાળે એવા પ્રગટ સત્પુરુષ મહંત સ્વામી મહારાજ છે. સમાજમાં મહંત સ્વામી મહારાજ સાથે બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજે દીક્ષિત કરેલા એવા અનેક વડીલ અને વિદ્વાન સંતો છે, તેઓ સૌ આ શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમનો એટલે કે પ્રગટની ઉપાસનાનો એકડો ઘુંટાવી રહ્યા છે, અને એની પાછળ જેમ જેમ ભક્તિભાવનાં અનેક મીંડાં ચઢતાં જાય છે તેમ તેમ તેની કિંમત સમજાતી જાય છે એટલે કે એનો મહિમા સમજાતો જાય છે.

એવા એક અદ્ભુત ઉત્સવના આપણે અત્યારે ભાગરૂપ બની રહ્યા છીએ. ગુરુહરિ સાહેબદાદા પ્રત્યેની એ પ્રકારની ભક્તિ આપણે અદા કરવા માટેનો હાંહાંગડથલ પ્રયત્ન, આપણને આવડ્યું, આપણને ફાવ્યું, આપણને પોતાને ગમ્યું તે પ્રમાણે કરીને આપણે એમને રાજી કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છીએ. એમના માટે તો આ ભીડો છે. ગુણાતીત

સંતને માટે તો આ સખત ભીડો છે. આટલી વૃદ્ધ ઉંમરે શરીરનો ભીડો તો છે જ, પણ એની સાથે સાથે જેઓ પોતાને ચરણની રજ માનતા હોય, ગુરુકૃપાનું, ઈશ્વરકૃપાનું, શ્રી ઠાકોરજીની કૃપાનું જ આ સઘળું પરિણામ છે એમ માનીને શૂન્યભાવે, દાસત્વભાવે જેઓ જીવતા હોય, એમને માટે આ સ્વીકારવું એ બહુ જ મોટો ભીડો છે. અને તેમ છતાંય આપણને રાજી રાખવા, આપણી પ્રસન્નતા માટે તેઓ પોતે ખુશી ગ્રહણ કરીને, આપણા સર્વની ઉપર અત્યંત આશીર્વાદ અને કૃપા વરસાવી રહ્યા છે ! આપણે સદ્ભાગી છીએ કે, આવો મહોત્સવ ઊજવવાનો આપણને આપણા સમય દરમિયાન અદ્ભુત મોકો મળ્યો !

કેટલી સુંદર હવા ! કેવું સુંદર રળિયામણું વાતાવરણ ! કેવું સુંદર શ્રી ઠાકોરજી મહારાજના મંદિરનું આ પરિસર ! અને એમાં આપણા હૃદયને વિશેની આવી પ્રભુ પ્રત્યેની, પ્રભુ જેમના દ્વારા પ્રગટ છે, જેમણે આપણને પ્રભુ સાથે જોડ્યા છે તેઓ પ્રતિની શુભ ભાવનાઓ ! અને જેમણે આપણને મંત્ર અને શાસ્ત્ર સાથે જોડ્યા છે, તેવાં ધર્મ, નીતિ, સદાચારના માર્ગે ચાલવાનો સતત માર્ગ બતાવતા ગુરુનો પ્રાગટ્યદિન ઊજવવો એ આપણા માટે અત્યંત હર્ષ અને આનંદની બાબત છે !

ગુરુ-શિષ્ય પરંપરામાં ગુરુ પ્રાગટ્યદિન અને ગુરુપૂર્ણિમા એ બે બહુ જ પવિત્ર ઉત્સવો છે. અને તે દિવસની જે અભિવ્યક્તિ, શિષ્યને ગુરુ પ્રત્યે થતા જે ભાવ અને ગુરુના હૃદયમાંથી પણ શિષ્યો પ્રત્યે વરસતી જે કરુણા અદ્ભુત હોય છે ! ગુરુલરિ સાહેબદાદાએ અતિશય કરુણા કરીને આપણે સૌ ભક્તો સાથે મળીને, આટલી મોટી સંખ્યામાં ખુદ્દા મેદાનમાં સરસ રીતે એમનો આવો આ અદ્ભુત પ્રાગટ્ય ઉત્સવ ઊજવી શકીએ એ માટેની મંજૂરી આપી; જે આપણા સૌની એમના પ્રત્યેની ભક્તિ તેમણે સ્વીકારી છે તેના નિશાન સ્વરૂપે છે.

ગુરુલરિ સાહેબદાદાના શ્રી ચરણોમાં પ્રાર્થના કરીએ. અમે બીજું શું કરીશું ? અમે બીજું શું માંગીશું ? અમે બીજું શું પ્રાર્થીશું ? પ્રાર્થના કેમ કરવી એ તો સદ્ગુરુ સાધુ પરમ પૂજ્ય શાંતિદાદા આપણને શિખવાડી ગયા છે. એમના હૃદયમાંથી વહેતી પ્રાર્થનાઓની સાથે સાથે આપણા સૌની પ્રાર્થનાઓ જોડાય અને શ્રી ગુરુના શ્રી ચરણમાં, શ્રી પ્રભુના શ્રી ચરણમાં તે અર્પણ થાય એવી મંગલ ભાવના અને પ્રાર્થના આ મંગલકારી પ્રસંગે અમે તપોભૂમિ બ્રહ્મજ્યોતિ ઉપર નિવાસ કરતા સર્વ સંતો, સર્વ આશ્રમવાસીઓ આપના શ્રી ચરણોમાં ધરીએ છીએ. આપની કૃપા, આપનો અનુગ્રહ સદાય અમારા પર વરસાવતા રહો એવી મંગલ પ્રાર્થના ! જય શ્રી સ્વામિનારાયણ !

TOTAL WELLNESS MANAGEMENT

Panchamrit

~ Lt. Gen. Mohinder M. Walia (Retd.)

Beginning with this issue, we are going to offer you some simple practical tips for having better health and happiness. These are easy to follow measures and are based on our ancient yogic wisdom. They will provide a holistic approach to lifestyle management.

Outlined below is the five - point Wellness Management Plan.

1. *Deep Breathing: This is the most important point. Additional oxygen inhaled activates the life force (Prana) which is vital for good health.*
2. *Proper water intake is the next point of relevance for keeping oneself in good health.*
3. *Food that we eat has a lot to do with our health. " We are what we eat" - they say.*
4. *Proper exercise is equally important for remaining fit for life.*
5. *Positive attitude is last but not the least in importance .*

The five ingredients of the holistic healthcare plan mentioned above will be elaborated one by one in the subsequent issues of *Brahmanirzar*.